

หนังสือที่ระลึก
ในพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน
ประจำปี ๒๕๖๔
ของสภาผู้แทนราษฎร

ณ วัดอมรินทราราม วรวิหาร
แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
วันจันทร์ที่ ๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

หนังสือที่ระลึก
ในพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ประจำปี ๒๕๖๔
ของสภาผู้แทนราษฎร

ณ วัดอมรินทราราม วรวิหาร
แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
วันจันทร์ที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

เรื่อง	หนังสือที่ระลึกในพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ประจำปี ๒๕๖๔ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปีที่พิมพ์	ตุลาคม ๒๕๖๔
จำนวนหน้า	๖๐ หน้า
พิมพ์ครั้งที่ ๑	จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม
จัดทำโดย	กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๕๕๘๐-๒
ข้อมูล/ พิสูจน์อักษร	ก้องเกียรติ ผือโย
พิมพ์ข้อมูล	จริยาพร ดีกล้า
ภาพ	ลัดดาวรรณ บุญช่วย
ศิลปกรรม	มานะ เรืองสอน
พิมพ์ที่	สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คำนำ

กฐินพระราชทาน เป็นผ้าพระกฐินที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าพระกฐินให้แก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป นำไปถวายพระสงฆ์ จำพรรษา ณ พระอารามหลวงทั่วราชอาณาจักรในกฐินกาลทุกปี โดยในปีพุทธศักราช ๒๕๖๔ สภาผู้แทนราษฎร ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าพระกฐินให้นำไปถวายพระสงฆ์ ในวันจันทร์ ที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ณ วัดอมรินทราราม วรวิหาร กรุงเทพมหานคร

การถวายผ้าพระกฐินพระราชทานนี้ สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎรได้จัดทำหนังสือ ที่ระลึกเพื่อมอบให้แก่ผู้มาร่วมบำเพ็ญกุศลศาสนกิจในครั้งนี้ โดยได้รวบรวมประวัติความเป็นมา ของวัดอมรินทราราม วรวิหาร ตลอดจนสิ่งที่น่าสนใจต่าง ๆ ภายในวัด ซึ่งมีความเก่าแก่ และสวยงาม รวมถึงความรู้เรื่อง การพัฒนาพื้นที่ชุมชน ด้วยนวัตกรรมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างความรู้ ด้านประชาธิปไตยผ่านระบบออนไลน์ (e-Learning) ในโครงการเสริมสร้าง ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเป็น ความรู้และเป็นประโยชน์แก่ผู้ร่วมบำเพ็ญกุศลและประชาชนที่สนใจ

อานิสงส์อันเกิดจากการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ขอโน้มเกล้าฯ ถวายแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ของจงทรงพระเจริญยิ่งยืนนานและ ทรงเป็นมิ่งขวัญของพสกนิกรชาวไทยสืบไป

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ตุลาคม ๒๕๖๔

ประกาศกรมการศาสนา
เรื่อง การขอรับพระราชทานผ้าพระกฐิน
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าพระกฐินให้
ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กร สมาคม มูลนิธิ บริษัท ห้างร้าน และบุคคลทั่วไป นำไปถวาย
พระสงฆ์จำพรรษา ณ พระอารามหลวงทั่วราชอาณาจักรในปีพุทธศักราช ๒๕๖๔ กำหนดกฐินกาล
เริ่มตั้งแต่วันศุกร์ที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔ ตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันศุกร์ที่ ๑๙
พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ (กำหนดเริ่มพระกฐินหลวงตั้งแต
วันศุกร์ที่ ๒๙ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔ ตรงกับวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑)

จึงขอเชิญชวนให้ผู้มีจิตศรัทธาที่ประสงค์จะสนองงานสถาบันพระมหากษัตริย์
ในการจรรโลงพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญมั่นคงสืบไป สามารถขอรับพระราชทานผ้าพระกฐิน
เพื่อน้อมนำไปถวายพระสงฆ์จำพรรษากว้นไตรมาส ณ พระอารามหลวงต่าง ๆ โปรดแจ้งความจำนง
ได้ที่กรมการศาสนา อาคารวัฒนธรรมวิศิษฐ์ ชั้น ๒ เลขที่ ๑๐ ถนนเทียมร่วมมิตร แขวงห้วยขวาง
เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๑๐ ในวันและเวลาราชการ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๔ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

(นายเกรียงศักดิ์ บุญประสิทธิ์)
อธิบดีกรมการศาสนา

สารบัญ

	หน้า
● วัดอมรินทราราม วรวิหาร	๗
● สถาปัตย์และที่ตั้งวัด	๘
● ประวัติความเป็นมา	๙
● ปุชนิยวัตถุและสิ่งสำคัญภายในวัด	๑๒
๑. พระอุโบสถ	๑๒
๒. พระประธาน	๑๔
๓. วิหารหลวงพ่อโบสถ์น้อย	๑๕
๔. มณฑปพระพุทธบาทจำลอง	๑๗
๕. พระพุทธรูปจำลอง	๒๐
๖. ตำหนักเขียว	๒๑
๗. อาคารโรงเรียนพระปริยัติธรรม	๒๒
๘. ศาลาพิศาลพัฒนกิจ	๒๓
๙. ชุมประตูกำแพงพระอุโบสถ	๒๔
● ลำดับเจ้าอาวาสจากอดีต-ปัจจุบัน	๒๕
● กิจกรรมและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๒๗
● สำนักปฏิบัติธรรมบางหัวน้อย ตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม (สาขาของวัดอมรินทรารามวรวิหาร)	๒๙
● การพัฒนาพื้นที่ชุมชนด้วยนวัตกรรมประชาธิปไตย	๓๑
● นวัตกรรมประชาธิปไตยกับการพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง	๓๕
● การถอดบทเรียนการพัฒนาชุมชนด้วยกระบวนการนวัตกรรมประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	๓๘
● การนำนวัตกรรมประชาธิปไตยไปบูรณาการเพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนของตนเอง	๕๔

วัดอมรินทราราม วรวิหาร

พระอารามหลวงแห่งนี้เป็นพระอารามที่มีประวัติความเป็นมา ยาวนานและมีความสำคัญแห่งหนึ่ง ด้วยเป็นวัดที่ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีโดยในสมัยนั้นมีนามว่า “วัดบางขว้าน้อย” คู่กันกับวัดบางขว้าใหญ่ หรือวัดระฆังโฆสิตาราม ต่อมา สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้สถาปนาขึ้นเป็นพระอารามหลวง ในยุคนี้ พระอารามนี้ยังมีเจ้าอาวาสเป็นถึงพระราชาคณะที่ พระพุฒาจารย์ เจ้าคณะใหญ่ฝ่ายอรัญวาสีด้วย

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลกมหาราช ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ พระราชทานนามใหม่ว่า “วัดอมรินทราราม” ซึ่งยังคงใช้มาจนปัจจุบัน นอกจากนี้สมเด็จพระเจ้าหลานเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงอนุรักษ์เทเวศร์ กรมพระราชวังบวรสถานพิมุข (กรมพระราชวังหลัง) ในรัชกาลที่ ๑ และพระธิดา ยังทรงเป็น กำลังสำคัญในการบูรณปฏิสังขรณ์พระอารามนี้ด้วย วัดอมรินทราราม ยังมีพระพุทธรูปที่ประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบางกอกน้อย ถือกันว่ามีความศักดิ์สิทธิ์คือ “หลวงพ่อบุสธน้อย” เป็นมิ่งขวัญ ที่เคารพบูชาอย่างยิ่งด้วย

พระอุโบสถวัดอมรินทราราม วรวิหาร

สภาพฐานะและที่ตั้งวัด

วัดอมรินทราราม เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร ตั้งอยู่ริมปากคลองบางกอกน้อยฝั่งใต้ เลขที่ ๕๖๖ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย

เขตวัด

วัดอมรินทราราม วรวิหาร มีเนื้อที่ ๒๒ ไร่ ๓ งาน ๗๒ ตารางวา

อาณาเขต

ทิศเหนือ	จดทางรถไฟสายบางกอกน้อย-สุโขทัย
ทิศใต้	จดคันคูริมรั้วตามแนวเขตโรงพยาบาลศิริราช
ทิศตะวันออก	จดโรงพยาบาลศิริราชและเขตทางรถไฟ
ทิศตะวันตก	จดถนนและสะพานอรุณอมรินทร์

ประวัติความเป็นมา

วัดอมรินทราราม วรวิหาร เป็นวัดโบราณเดิมชื่อ “วัดบางว่าน้อย” คู่กับวัดบางว่าใหญ่ หรือวัดระฆังโฆสิตาราม ตั้งวัดเมื่อ พ.ศ. ๒๒๐๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ ต่อมาเมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้สถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี วัดบางว่าน้อย

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนา
วัดบางว่าน้อย (ชื่อเดิมของวัดอมรินทราราม วรวิหาร) ขึ้นเป็นพระอารามหลวง

ก็ได้มีความสำคัญขึ้นมาเพราะเป็นวัดในกำแพงเมืองฝั่งตะวันตกของกรุงธนบุรี พระองค์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกขึ้นเป็นพระอารามหลวง เดิมเป็นชั้นตรี ชนิดราชวรวิหาร ต่อมาได้ถูกจัดไว้เป็นชั้นตรี ชนิดวรวิหาร ตามประกาศลงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๘

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑
พระราชทานนามวัดใหม่ว่า วัดอมรินทราราม ซึ่งยังคงใช้มาจนปัจจุบัน

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์และราชวงศ์จักรีขึ้น สมเด็จพระเจ้าหลานเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงอนุรักษ์เทเวศร์ เป็นกรมพระราชวังบวรสถานพิมุขหรือกรมพระราชวังหลัง ได้โปรดสถาปนาวัดขึ้นใหม่หมดทั้งพระอาราม ทรงสร้างพระอุโบสถพร้อมทั้ง พระระเบียง วิหารหลังพระอุโบสถ ๒ หลัง พระเจดีย์ด้านหน้าพระอุโบสถ ๒ องค์ พระปรางค์หลังพระอุโบสถ ๒ องค์ กำแพงแก้วและศาลารายติดกำแพงแก้ว ๖ หลัง หอระฆัง หอไตร ศาลาการเปรียญ หอสมุดมนต์ และกุฏิสงฆ์ อีกหลายหลัง

หลักฐานอีกนัยหนึ่งกล่าวว่า เมื่อกรมพระราชวังบวรสถานพิมุข ทรงสร้างพระอุโบสถแล้วเสร็จก็เสด็จทิวศต พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน พระราชูปถัมภ์ในการสร้างถาวรวัตถุอื่นๆ ที่ยังค้างอยู่จนเสร็จบริบูรณ์ แล้วพระราชทานนามใหม่ว่า วัดอมรินทราราม

สมเด็จพระเจ้าหลานเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงอนุรักษ์เทเวศร์
กรมพระราชวังบวรสถานพิมุข (กรมพระราชวังหลัง)
ผู้ทรงเป็นกำลังสำคัญในการบูรณปฏิสังขรณ์พระอารามแห่งนี้

เมื่อกรมพระราชวังบวรสถานพิมุขเสด็จทิวศตแล้ว พระสัมพันธวงศ์เธอพระองค์เจ้าหญิงจกมล พระธิดาของกรมพระราชวังบวรสถานพิมุข ทรงสร้างมณฑปพระพุทธบาทจำลอง และพระสัมพันธวงศ์เธอพระองค์เจ้าหญิงกระจับพระธิดาอีกพระองค์หนึ่งทรงสร้างกุหาเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธฉายจำลอง

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิสังขรณ์พระอุโบสถ พระระเบียง พระวิหาร และสิ่งอื่นๆ รวมทั้งกุฎีอีกหลายหลัง การปฏิสังขรณ์ได้กระทำต่อเนื่องมาทุกยุคทุกสมัยจนถึงปัจจุบัน

บุษนิยวัตตและสิ่งสำคัญภายในวัด

๑. พระอุโบสถ

พระอุโบสถเป็นแบบประเพณีทรงจัตุรมุข มีมุขโถงทั้ง ๔ ด้าน ฐานของอาคารเป็นฐานสิงห์ลูกแก้ว หลังคา ๔ ชั้น ๓ ตับ มุงกระเบื้องดินเผาเคลือบสี เครื่องตกแต่งที่หน้าบันเป็นแบบเครื่องลายอง มีข้อฟ้าใบระกา หางหงส์ หน้าบันเป็นรูปพระอิศวรทรงช้างเอราวัณ ออกแบบก่อสร้างโดยหลวงวิศาลศิลปกรรม สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒

พระประธาน

๒. พระประธาน

เป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยโลหะปิดทองแบบสุโขทัย ประดิษฐานบนฐานชุกชี หน้าตักกว้าง ๔ ศอก ๙ นิ้ว โดยมีนายโต ขำเดช เป็นผู้ดำเนินการปั้นทำพิธีหล่อเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔ เวลา ๐๕.๕๖ น. หล่อเสร็จเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๔ ด้านซ้ายและขวามีพระอัครสาวกประทับยืนอยู่ ๒ ข้าง หล่อด้วยโลหะสูง ๑.๗๒ เมตร ลงรักปิดทองเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖

๓. วิหารหลวงพ่อบุสธน้อย

วิหารหลวงพ่อบุสธน้อย
อยู่ใกล้สะพานอรุณอมรินทร์และ
ทางรถไฟ ได้รับการปฏิสังขรณ์
ใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ และม
ีการปฏิสังขรณ์อีกหลายครั้ง
มีความยาว ๑๑.๕๐ เมตร กว้าง
๗.๕๐ เมตร สูงถึงเพดาน
ประมาณ ๗ เมตร ที่ฝาผนังเขียน
ภาพพุทธประวัติ

วิหารหลวงพ่อบุสธน้อย

หลวงพ่อบุสธน้อย

พระประธานประจำโบสถ์น้อยคือ “หลวงพ่อบุสธน้อย” เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นศิลปะแบบสุโขทัย ปางมารวิชัยลงรักปิดทอง หน้าตักกว้าง ๔ ศอก ๒๒ นิ้ว สูงตลอดพระรัศมี ๗ ศอก ๒๑ นิ้ว เป็นพระพุทธรูปที่พุทธศาสนิกชนนับถือกันว่ามีความศักดิ์สิทธิ์มาก

๔. มณฑปพระพุทธบาทจำลอง

มณฑปพระพุทธบาทจำลอง สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๑ โดย พระสัมพันธวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงจงกล พระธิดาของกรมพระราชวัง บวรสถานภิมุข (กรมพระราชวังหลัง) เป็นมณฑปทรงจัตุรมุข

หลังคา ๒ ชั้น ๒ ตับ ตับล่างเป็น
กันสาดยอดมณฑปมีความสูง
ตลอดยอด ๘ วา ๒ ศอก ความกว้างวัด
โดยรอบ ๘ วา ๓ ศอก ประดับด้วย
เครื่องกระเบื้องและถ้วยชามเขียนสี
ของจีนฝีมือประณีตงดงามมาก
ภายในประดิษฐานพระพุทธรบาท
จำลองมีกำแพงล้อมรอบและประตู
เข้าออกทั้ง ๔ ทิศ

พระพุทธรบาทจำลอง

๕. พระพุทธฉายจำลอง

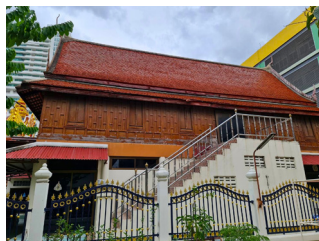
พระสัมพันธวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าหญิงกระจับ พระธิดาอีก
พระองค์หนึ่งของกรมพระราชวัง
บวรสถานภิมุข ทรงสร้างขึ้นเป็น
ภูเขาสูงจากพื้นถึงยอด ๓ วา ๒ ศอก
กว้างโดยรอบ ๑๙ วา

พระพุทธฉายจำลอง

๖. ตำหนักเขียว

เดิมตำหนักเขียวนี้อยู่เบื้องหลังหมู่พระมหามณเฑียรในพระบรมมหาราชวัง เป็นตำหนักที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นพระราชทานเป็นที่ประทับของสมเด็จพระบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาเทพสุดาวดี ซึ่งเป็นสมเด็จพระพี่น้ององค์ใหญ่ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนแปลงตำหนักในพระราชฐานชั้นในจากตำหนักไม้เป็นตำหนักตึก จึงโปรดเกล้าฯ ให้รื้อตำหนักเขียวไปปลูกเป็นกุฏิสงฆ์ที่วัดอมรินทรารามที่สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาเทพสุดาวดีทรงเคยทำนุบำรุงมาแต่ก่อน

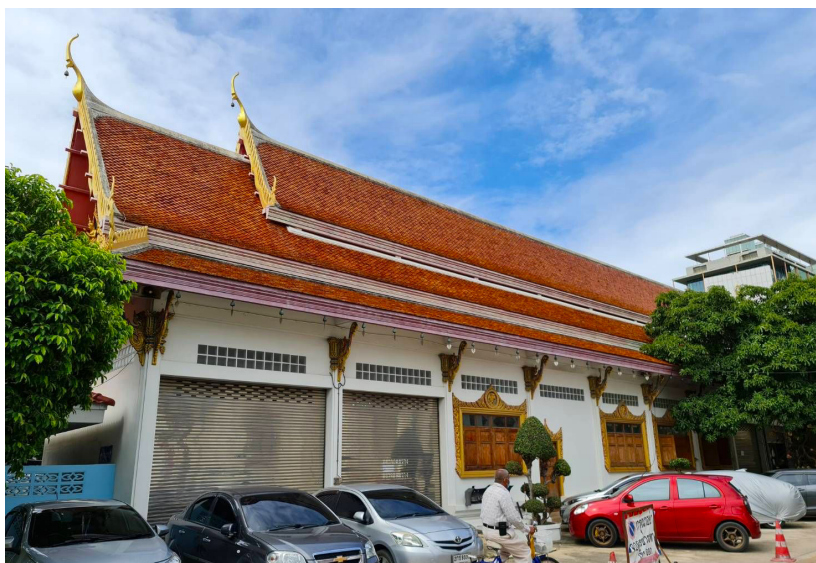
ตำหนักเขียว

๗. อาคารโรงเรียนพระปริยัติธรรม

อาคารโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นอาคารสูง ๕ ชั้น โดยชั้นบนสุดเป็นทรงไทยจำลองจากศาลาหลังเดิมมีความงดงามมาก เริ่มทำการก่อสร้างโดยประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์โดยพระสุเมธาธิบดี เจ้าคณะกรุงเทพมหานครในขณะนั้นเป็นประธาน เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ ดำเนินการก่อสร้างเรื่อยมาจนแล้วเสร็จ โดยทำการประกอบพิธีเปิดป้ายอาคารเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยพระเดชพระคุณเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ สำหรับการก่อสร้างอาคารแห่งนี้ นับว่าเป็นเรื่องมหามงคลแก่คณะสงฆ์ อุบาสก อุบาสิกาของวัดเรื่องหนึ่ง คือ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โปรดเกล้าฯ พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ร่วมสร้างอาคารเป็นจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๘. ศาลาพิศาลพัฒนกิจ

ศาลาพิศาลพัฒนกิจ เป็นศาลาอเนกประสงค์สร้างขึ้น โดยได้รับการอุปถัมภ์จากบริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) โดยคุณเมตตา อุทกะพันธุ์

พร้อมครอบครัว และร้านทองแม่ทองใบ ตั้งอยู่บริเวณข้างพระอุโบสถ ด้านทิศเหนือ ใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์ อุบาสก อุบาสิกา ที่สนใจในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน โดยทำการฝึกอบรมประจำวันอาทิตย์ นอกจากนี้ยังใช้เป็นที่พักผ่อนพิชักรรมทางพระพุทธศาสนา ในโอกาสต่างๆ ด้วย

๙. ชุ่มประตุกำแพงพระอุโบสถ

ชุ่มประตุกำแพงพระอุโบสถทำการก่อสร้างโดยได้รับการบริจาคทรัพย์ จากบริษัทอมรินทร์ พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) โดยคุณชูเกียรติ คุณเมตตา อุทกะพันธุ์ และประชาชนผู้มีจิตศรัทธา โดยประกอบพิธีเปิดแพรคลุมป้ายเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยพระเดชพระคุณเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ ประธาน คณะปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชเป็นประธานในพิธีเปิด

ลำดับเจ้าอาวาสจากอดีต-ปัจจุบัน

๑. พระพุฒาจารย์
๒. พระเทพมุนี (เรื่อง เปரியญเอก)
๓. พระโพธิวงศ์ (ฤกษ์ เปரியญเอก)
๔. พระธรรมโกศาจารย์ (เจิม เปரியญธรรม ๗ ประโยค)
๕. พระญาณโกศล
๖. พระวินัยมุนี (บัว เปரியญธรรม ๗ ประโยค)
๗. หม่อมเจ้าพระสังวรประสาธน์ (หม่อมเจ้าพระเล็ก
ในพระประพันธวงศ์เธอ กรมหมื่นนราเทเวศร์)
๘. พระสังวรประสาธน์ (หม่อมราชวงศ์พยอม)
๙. พระครูปริยัติธรรมคุณาธาร (คำ)
๑๐. พระครูปริยัติธรรมคุณาธาร (ชื่น)
๑๑. พระครูปริยัติธรรมคุณาธาร (ญาณ)
๑๒. พระญาณโสภณ (ทรัพย์ โสมกมหาเถระ รักษาการ
เจ้าอาวาสตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๘ ต่อมาได้รับการสถาปนาเป็น
สมเด็จพระวันรัต เจ้าอาวาสวัดสังฆะวิศยาราม)
๑๓. พระราชธรรมภาณี (ลมูล สุตาคโม รักษาการเจ้าอาวาส
ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๓ ต่อมาเป็นพระเทพญาณเวที
เจ้าอาวาสวัดระฆังโฆสิตาราม)
๑๔. พระสุทรวินทรรกิจ (กุล ธมมกาโม เป็นเจ้าอาวาสตั้งแต่
พ.ศ. ๒๕๑๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๔)
๑๕. พระพิศาลพัฒนกิจ (ปัญญา ปญญาวโร เป็นเจ้าอาวาส
ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึงปัจจุบัน)

พระพิศาลพัฒนกิจ (ปัญญา ปญญาวโร) เจ้าอาวาส

กิจกรรมและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

๑. จัดให้มีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน บรรยายธรรม ทำวัตร สวดมนต์แก่พุทธศาสนิกชนทุกวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ ถึง ๑๖.๐๐ น. ณ ศาลาพิศาลพัฒน์กิจ

๒. จัดให้มีการทำบุญตักบาตรฟังธรรมเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา ฯลฯ โดยมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถในช่วงค่ำ

๓. จัดให้พระสงฆ์ของวัดไปเป็นครูสอนศีลธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนวัดอมรินทรารามตลอดปีการศึกษา

๔. จัดตั้งกองทุนการศึกษาสงเคราะห์แก่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ตามมติของมหาเถรสมาคม และยังจัดถวายทุนการศึกษาแก่ภิกษุ สามเณร ที่สอบได้นักธรรม-เปรียญธรรม นอกจากนี้ มีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ ในทุกภาคของประเทศ

๕. ร่วมมือกับทางคณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ และองค์กรเอกชนต่าง ๆ ในการอนุญาตให้ใช้อาคารโรงเรียนปริยัติธรรมเป็นที่สัมนา อบรมวิชาการทางพระพุทธศาสนาและด้านอื่น ๆ เป็นระยะๆ ตลอดปี

๖. จัดงานนมัสการพระพุทธบาทต้นเดือนมีนาคมของทุกปี และจัดงานนมัสการหลวงพ่อบุสผิน้อยในช่วงเทศกาลลอยกระทงของทุกปี

๗. จัดงานทำบุญอุทิศส่วนกุศลถวายอดีตเจ้าอาวาสและบูรพาจารย์ของวัดทุกวันที ๒๓ สิงหาคม ของทุกปี

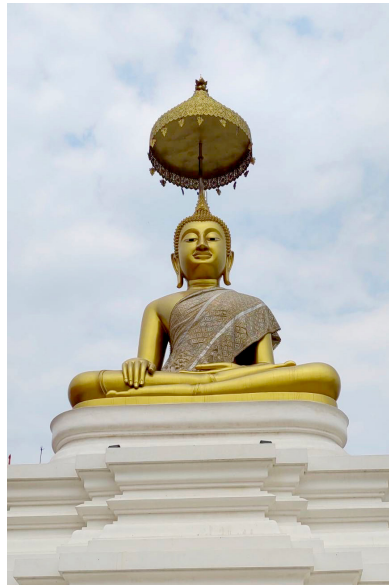

สำนักปฏิบัติธรรมบางหัวน้อย ตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม (สาขาของวัดอมรินทรารามวรวิหาร)

วัดอมรินทรารามวรวิหาร แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการขอจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ตามมติมหาเถรสมาคมโดยได้รับอนุมัติจัดตั้งเป็นสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดกรุงเทพมหานคร แห่งที่ ๕๖ ตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๓ มติที่ ๕๗๔/๒๕๖๓ โดยมีพระพิศาลพัฒนกิจ เจ้าอาวาสวัดอมรินทรารามวรวิหาร เจ้าคณะเขตประเวศเป็นเจ้าสำนัก ตามที่หลวงพ่ोज้าอาวาสวัดอมรินทรารามวรวิหาร จึงได้ดำเนินการจัดซื้อที่ดิน ที่ตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน ๔๑ ไร่ ๑ งาน ๔๙ ตารางวา เพื่อจัดสร้างศาลาปฏิบัติธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ให้

พุทธศาสนิกชน ทัวไปได้เข้าร่วม
ในการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
บรรยายธรรม และเพื่อให้นักเรียน
ของโรงเรียนวัดอมรินทราราม
ซึ่งมีนักเรียน ๑,๔๐๐ กว่าคน ร่วม
เข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม วิปัสสนา
กรรมฐานเป็นประจำทุกปี แต่ขณะนี้
ดำเนินการก่อสร้างเสร็จไปแล้ว
๑ หลัง และกำลังก่อสร้างอีก ๑ หลัง
แต่ยังไม่แล้วเสร็จ เป็นสาขาของ
วัดอมรินทรารามวรวิหาร

หลวงพ่อบุสธน์น้อย หน้าตัก ๙๙ นิ้ว จำลองมาจากวัดอมรินทราราม วรวิหาร แขวงศิริราช
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร หล่อรูปเหมือน วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
พิธีอัญเชิญขึ้นประดิษฐานบนแท่นตั้งสูง ๕ เมตร วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

การพัฒนาพื้นที่ชุมชน ด้วยนวัตกรรมประชาธิปไตย*

* การพัฒนาพื้นที่ชุมชนด้วยนวัตกรรมประชาธิปไตย เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างความรู้ด้านประชาธิปไตยผ่านระบบออนไลน์ (e-Learning) ในโครงการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ โดยกลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตยและกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การพัฒนาพื้นที่ชุมชน ด้วยนวัตกรรมประชาธิปไตย

ประเด็นความท้าทายกระบวนการพัฒนาพื้นที่ชุมชนให้เข้มแข็ง ที่มุ่งเน้นสู่ความยั่งยืนในทุกระดับ โดยการยึดเป้าหมายที่สำคัญ คือ การเสริมพลังให้ประชาชนมีศักยภาพในการตั้งรับปรับตัวจัดการปัญหา ความเดือดร้อนด้วยตนเองเป็นหลัก และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม อย่างแท้จริงในการจัดการแก้ปัญหาทุกขั้นตอนร่วมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๓ มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (๑) อนุรักษ์ พื้นฟู หรือ ส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี อันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ และ (๒) จัดการ บำรุงรักษา และ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ... และ หมวด ๔ มาตรา ๕๐ บุคคลมีหน้าที่ (๘) ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์ และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทาง ชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม... ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของ กระบวนการพัฒนาพื้นที่ชุมชนให้เข้มแข็ง เน้นชุมชนเป็นตัวตั้ง รวมถึง การเรียนรู้ซึ่งกันและกันบนพื้นฐานจากระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง และพัฒนาได้อย่างต่อ เนื่องโดยผ่านกระบวนการนวัตกรรมประชาธิปไตย

นวัตกรรมประชาธิปไตย คือ การสร้างการเมืองภาคประชาสังคม และการสร้างการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วม โดยการดึงเอาพลังของทุกภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน ผ่านกระบวนการร่วมคิดเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมร่วมตัดสินใจในแนวทางการแก้ไขปัญหา และร่วมกันปฏิบัติอย่างมีขั้นตอน มีแผนปฏิบัติการ มีระบบงานที่ต่อเนื่อง ผ่านความร่วมมือของทุกภาคส่วนภายในชุมชนอันจะส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ผ่านกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้ การแสวงหากระบวนการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม จะต้องเสริมสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งหมายถึงการที่ประชาชนภายในพื้นที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจในการพัฒนา และร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเอง อันจะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่น และความรู้สึกเป็นเจ้าของของส่งผลให้เกิด “การพึ่งตนเอง” ของชุมชน อันเป็นเป้าประสงค์ของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาก็คือ การเตรียมพร้อมด้านสังคม ที่เริ่มต้นด้วยแนวคิดการเตรียมความพร้อมของผู้เกี่ยวข้องในทุก ๆ ภาคส่วนเพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจและเต็มใจร่วมมือร่วมใจทำงานในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ซึ่งแต่ละฝ่ายมีบทบาท หน้าที่ที่พึงปฏิบัติแตกต่างกันแต่จะมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การพึ่งพาและพัฒนาพื้นที่ด้วยตนเองอันจะส่งผลต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายในชุมชน อีกทั้งกระบวนการนวัตกรรมประชาธิปไตยเป็น

การแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยการนำหลักพื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งได้แก่การยอมรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายต่อเป้าหมายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันบนพื้นฐานการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ การปรับแนวคิดและขั้นตอนการดำเนินการ แสวงหาทางออกจากปัญหาที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงให้เกิดขึ้นทุกขั้นตอนของการดำเนินการ และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานซึ่งเป็นการเสริมสร้างคุณค่าของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นกับประชาชนได้ในที่สุด

นวัตกรรมประชาธิปไตยกับการพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง **ความหมายของนวัตกรรมประชาธิปไตย**

ความหมายของคำว่า “นวัตกรรม” และ “ประชาธิปไตย” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ ให้ความหมาย “ประชาธิปไตย” ว่าเป็นแบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่ส่วนคำว่า “นวัตกรรม” คือ การกระทำหรือสิ่งที่ทำขึ้นใหม่หรือแปลกจากเดิมซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการ หรืออุปกรณ์ เป็นต้น^๑ ดังนั้น นวัตกรรมประชาธิปไตย จึงหมายถึง วิธีการ

^๑ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๖). สืบค้นเมื่อ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๔, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>

ขั้นตอน กระบวนการ อุปกรณ์ ฯลฯ ใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการกำหนดชะตากรรมในอนาคตของตนเอง ได้เพิ่มมากขึ้น เต็มที่ขึ้น และเป็นไปตามเจตจำนงของตนเองมากขึ้น มาถึงจุดนี้แล้วนวัตกรรมประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องสร้างสรรค์ขึ้นมาจากพลังแห่งการสร้างสรรค์อันเป็นแหล่งศักยภาพพื้นฐานของมนุษย์ ด้วยการตั้งคำถามง่าย ๆ ว่าปัญหาของการมีอำนาจและใช้อำนาจของประชาชนตามวิถีประชาธิปไตยคืออะไร ปัญหานั้นเกิดจากอะไร แก้ได้อย่างไร มีอะไรที่สามารถมาช่วยแก้ปัญหานั้นได้บ้าง ลงมือทำการปรับแก้เพื่อให้สามารถมีอำนาจและใช้อำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

ดังนั้นหากเรามองประชาธิปไตยแต่ในแง่สถาบัน โดยเฉพาะสถาบันและอำนาจระดับชาติที่เป็นศูนย์กลาง ประชาธิปไตยจะเป็นสิ่งไกลตัว เมื่อไกลตัวธรรมชาติของมนุษย์จะไม่เกิดพลังแห่งการสร้างสรรค์ ทว่าประชาธิปไตยหากทำให้เป็นเรื่องใกล้ตัว เมื่อประชาชนเผชิญกับปัญหาของการใช้อำนาจ ประชาชนจะเกิดพลังสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสองตอบตนเองและชุมชน อันเป็นรากฐานของการสรรค์สร้างนวัตกรรมประชาธิปไตยในที่สุด^๒

^๒ นวัตกรรมประชาธิปไตย. สืบค้นเมื่อ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/pharichaidaoudom/2019/08/12/entry-1>

การพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง (Self - Reliance Community Development)

มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้นว่าครอบครัว (Family) เผ่าพันธุ์ (Tribe) ชุมชน (Community) สังคม (Society) และประเทศ (Country) และเมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ย่อมเป็นธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” และ “ผู้ตาม” คือ ประชาชนหรือคนในกลุ่ม รวมทั้งมี “การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” หรือ “การจัดระเบียบภายในกลุ่ม” ซึ่งอาจเรียกว่า การบริหารหรือการพัฒนาภายใน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความสุข และในบางกรณีการควบคุมดูแลอาจเกี่ยวข้องกับภายนอกด้วย เช่น กรณีการติดต่อ ประสานงาน การต่อสู้ หรือการทำสงครามกับกลุ่มอื่น สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศอาจเรียกว่า “นักบริหาร” หรือ “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลหรือการจัดระเบียบนั้น เรียกว่า การบริหาร ที่กล่าวมานี้ เป็นมุมมองในแง่ของนักบริหาร แต่ถ้าในมุมมองของนักพัฒนาอาจเรียกผู้บริหารและการบริหารนั้นว่า นักพัฒนาและการพัฒนาตามลำดับ ด้วยเหตุผลเช่นนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการพัฒนาได้ง่าย และทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า “ที่ใดมีกลุ่ม ที่นั้นย่อมมีการพัฒนา” การพัฒนาได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายคน ดังนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Directed change) หรือ การเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า (Planned change)

อมร รักษาสัตย์ และ ชัตติยา กรรณสูต ได้ให้ความหมายของคำว่าพัฒนาว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัวระบบที่ทำการ ซึ่งเป็น การเปลี่ยนแปลงในตัวระบบที่ทำการ ซึ่งเป็น การเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพ (Qualitative changes) ส่วนการแปลงรูป (Transformation) เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของตัวกระทำ (Environmental changes) ซึ่งนอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพและปริมาณ เช่น การคมนาคมของประเทศไทยเมื่อเริ่มแรกได้มีการใช้รถเทียมม้า แล้วปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยใช้เครื่องจักรไอน้ำมาทำรถไฟ และค่อย ๆ ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ๆ เรื่อยยิ่งขึ้น ๆ การเปลี่ยนแปลงจากรถม้ามาเป็นรถไฟหรือเป็นรถยนต์ หรือเครื่องบิน จนเป็นจรวดก็ดี นับได้ว่าเป็นการพัฒนา

การถอดบทเรียนการพัฒนาชุมชนด้วยกระบวนการนวัตกรรมประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

การถอดบทเรียน หมายถึง เทคนิคการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่ง ที่เน้นกระบวนการที่เป็นระบบเพื่อสกัดองค์ความรู้ออกมาเป็นบทเรียนที่สามารถนำไปสรุปและสังเคราะห์เป็นเอกสารชุดความรู้ที่บุคคลอื่นสามารถเรียนรู้และนำไปปรับใช้ให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ กรณีศึกษาเพื่อถอดบทเรียนการพัฒนาชุมชนด้วยกระบวนการนวัตกรรมประชาธิปไตยจะนำผลงาน “นวัตกรรมประชาธิปไตยรากหญ้า” ชุมชนบ้านนาโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครพนม มาเป็นตัวอย่าง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การถอดบทเรียนในบริบทชุมชน

ถอดบทเรียนจากนวัตกรรมประชาธิปไตยบ้านนาโพธิ์ ซึ่งเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ มีสมาชิกทั้งสิ้น ๔๑๒ ครอบครัว ประกอบไปด้วย ๓ หมู่บ้าน เดิมบรรพบุรุษได้อพยพมาจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๘๑ ย้ายถิ่นฐานมาเรื่อยจนกระทั่งมาตั้งรกรากอยู่ในที่ตั้งในปัจจุบัน เนื่องจากสิ่งที่เกิดขึ้นและฝังรากลึกจนเกิดเป็นความขัดแย้งภายในชุมชนและนำไปสู่ปัญหาความไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในชุมชนคือ การเลือกตั้ง ชาวบ้านจะแบ่งฝ่ายและขัดแย้งกัน บาดหมางกัน ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และทะเลาะเบาะแว้งกัน เพราะหวัคะแนนของนักการเมือง และทะเลาะเบาะแว้งกัน ส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้าน เพราะชาวบ้านขาดความสามัคคีและไม่ร่วมแรงร่วมใจกันทำกิจกรรมของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร ๔ ครั้งที่ผ่านมา ๒๕๔๙ ๒๕๕๐ ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๗ ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงในชุมชน แต่ยังลุกลามกลายเป็นความขัดแย้งของคนในชาติ ด้วยเพราะการสั่งสม ปลุกฝัง หรือเป็นค่านิยม ที่ทำให้คนส่วนใหญ่มักคิดว่าหัวใจสำคัญของประชาธิปไตย คือนักการเมือง และการเลือกตั้ง และการเลือกตั้งคือทั้งหมดของความเป็นประชาธิปไตย ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วการเลือกตั้งเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งในระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น

สาเหตุสำคัญของปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชน เพราะชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแก่นแท้ความเป็นประชาธิปไตย แม้ที่ผ่านมาหน่วยงานต่าง ๆ มาให้ความรู้ แต่ก็ยังไม่ถึงชาวบ้านเนื่องจากการให้ความหมายประชาธิปไตยที่ไกลตัว เน้นการเลือกตั้ง โครงสร้าง

ทางการเมืองเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกถ่ายทอดมาตลอดหลายสิบปี ชาวบ้านจึงทราบและเข้าใจประชาธิปไตยในมิติเดียวมาตลอด และหากชาวบ้านยังไม่เข้าใจความหมายของประชาธิปไตยในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีความเป็นพลเมือง วิถีชีวิตในชุมชน ปัญหาความขัดแย้งก็คงยังไม่จบ จากความคิดเห็นที่คิดต่าง นำไปสู่ความขัดแย้ง ลูกหลานเป็นปัญหาหมองใจกัน การทำงานส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหมู่บ้านเป็นไปได้ยาก

ดังนั้น จึงมีการพูดคุยกันในกลุ่มผู้นำชุมชน คนเฒ่า และพระอาจารย์ที่ชาวบ้านเคารพนับถือในหมู่บ้าน และเกิดเป็นแกนนำอาสาสมัครชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง สร้างองค์ความรู้ด้านประชาธิปไตยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชุมชนคนรากหญ้า ใช้ภาษาง่าย ๆ แนวคิดแบบบ้าน ๆ แยกการเลือกตั้งออกจากประชาธิปไตยในชุมชน ทำให้ทุกคนเห็นว่าการเลือกตั้งคือหน้าที่ และชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนจะต้องมีการพัฒนา โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตย วิถีความเป็นพลเมือง และความเข้าใจประชาธิปไตยแบบรากหญ้า เพื่อพัฒนาวิถีประชาธิปไตยในชุมชน โดยความร่วมมือของคนในชุมชนเพื่อชุมชน และมีเป้าหมายคือ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้าใจวิถีประชาธิปไตยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อใช้กลไกของวิถีประชาธิปไตยมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น และเพื่อสร้างอาสาสมัครแกนนำประชาธิปไตยในชุมชนและจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ประชาธิปไตยในชุมชน ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ขยายผลและสร้างการมีส่วนร่วม ดังนั้น การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจหลักประชาธิปไตย ที่เกี่ยวกับวิถีความเป็นอยู่และการออกแบบการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีองค์ประกอบ ๒ ส่วน ดังนี้

๑) การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับวิถีประชาธิปไตยชุมชน เพื่อเปิดมิติใหม่สร้างความเข้าใจโดยใช้ภาษาท้องถิ่น แยกแนวคิดประชาธิปไตยในชุมชน เน้นการเลือกตั้งเป็นหน้าที่

๒) ออกแบบการมีส่วนร่วมจัดตั้งสภาชุมชนบ้านนาโพธิ์ เป็นสภาท้องถิ่นที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มอายุ เพื่อสร้างความสมดุลทางความคิดในการพัฒนาชุมชน และรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชนสู่ผลลัพธ์ที่จับต้องได้ เห็นผลจริง ตามศักยภาพและวิถีชีวิตชุมชนที่เกิดจากความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก

การประชุมร่วมกันของ 4 สภา เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาชุมชนร่วมกัน

จุดแข็งของชุมชนบ้านนาโพธิ์ (S)	จุดแข็งของชุมชนบ้านนาโพธิ์ (S)
- มีเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชนมีความโดดเด่น - มีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งของภาคประชาชนที่มีอยู่หลายกลุ่ม อาทิ ผู้เฒ่า ผู้นำชุมชน เยาวชน - มีการบริหารจัดการกิจกรรมภายในชุมชนที่ดี ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ - พื้นที่มีศักยภาพในการปลูกพืชเศรษฐกิจได้หลายชนิด - เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวอารยธรรมลุ่มน้ำโขง เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว - มีเทศกาลงานประเพณีที่มีชื่อเสียงระดับชาติ	- ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตในชุมชน - แผนงานในการพัฒนาท้องถิ่นไม่มีความชัดเจน
โอกาส (O)	อุปสรรค (T)
- มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน - รัฐมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว - เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง - การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยและวิถีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม	- การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชน - ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในระดับชาติ

ตาราง : แสดงการวิเคราะห์จุดอ่อน/ จุดแข็ง (SWOT Matrix) ของการดำเนินงานชุมชนบ้านนาโพธิ์

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) โดยนำข้อมูลดังกล่าว มาลงในตาราง SWOT Matrix จะเห็นได้ว่า ชุมชนบ้านนาโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดนครพนม มีเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชน มีความโดดเด่น พร้อมทั้งเกิดการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งของ ภาคประชาชนที่มีอยู่หลายกลุ่ม อาทิ ผู้เฒ่า ผู้นำชุมชน เยาวชน และมีการบริหารจัดการกิจกรรมภายในชุมชนที่ดี ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวอารยธรรมลุ่มน้ำโขง เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยมีเทศกาลงานประเพณีที่มีชื่อเสียงระดับชาติ ในขณะเดียวกันภายในชุมชนบ้านนาโพธิ์มีปัญหาสำคัญ คือ ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในชุมชน และแผนงานในการพัฒนาท้องถิ่นไม่มีความชัดเจน ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว ภายในชุมชนจึงเกิดการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยและวิถีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการเพิ่มค่าทางเศรษฐกิจภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง เนื่องจากภายในชุมชนบ้านนาโพธิ์ มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน แต่การดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าวนี้ มีอุปสรรคและอาจจะไม่ได้ผลตอบรับเท่าที่ควรเนื่องจากยังคงมีปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในระดับชาติ พร้อมทั้งการเปลี่ยนทางวิถีชีวิตที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนอีกด้วย

การถอดบทเรียนการพัฒนาชุมชนด้วยกระบวนการ นวัตกรรมประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย

การถอดบทเรียนจากผลงาน “นวัตกรรมประชาธิปไตย รากหญ้า” ชุมชนบ้านนาโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จากการที่ เกิดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างยาวนาน เพราะขาด ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย และความเป็นพลเมืองอย่างแท้จริง จนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยเป็นไปได้ยาก ซึ่งสาเหตุ ดังกล่าวเกิดจากความไม่เข้าใจความหมายของประชาธิปไตย และความ เป็นพลเมืองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น จึงมีการพูดคุยกันภายในชุมชน จากผู้นำชุมชน ผู้เฒ่า ผู้แก่ และพระอาจารย์ที่เคารพนับถือ จนเกิด เป็นอาสาสมัครแกนนำประชาธิปไตย เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยการเสริมองค์ความรู้ด้านประชาธิปไตย และความเป็นพลเมือง ผ่านภาษาง่าย ๆ และภาษาถิ่น จนเกิดความเข้าใจว่าการพัฒนาชุมชน ต้องเริ่มจากกระบวนการประชาธิปไตย ความเป็นพลเมือง และการมี ส่วนร่วมของทุกฝ่ายอย่างแท้จริง โดยเริ่มจาก

๑) ลดความขัดแย้งทางการเมืองโดยการให้ความรู้ด้าน ประชาธิปไตยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชน ใช้ภาษาพื้นบ้าน แนวคิด แบบบ้าน ๆ มองให้เห็นว่าเรื่องการเลือกตั้ง คือ หน้าที่ แต่ชีวิตความเป็น อยู่ของคนในชุมชนจะต้องมีการพัฒนา โดยใช้กระบวนการทาง ประชาธิปไตย โดย ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้เฒ่า ร่วมพูดคุยหาแนวทาง แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนที่เริ่มมากจากความคิดเห็นที่แตกต่าง ทางการเมือง และมีมติเห็นชอบให้มีการพูดคุยและทำความเข้าใจกับ

คนในชุมชน ถึงปัญหาความขัดแย้ง ผลกระทบที่ตามมา รวมถึงให้ความรู้ในชุมชนเรื่องประชาธิปไตย ความเป็นพลเมืองพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับวิถีชุมชน โดยมีการจัดเวทีศึกษาชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มได้แก่

๑. กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความคิดพ่อแม่ คือเด็กและเยาวชนในชุมชน อายุ ๑๐ – ๒๒ ปี

๒. กลุ่มที่เชื่อมั่นในความคิดของตนเองเป็นหลักแต่ก็คล้อยตามปู่ย่าตายายและลูกหลาน คือ กลุ่มวัยทำงานในชุมชนอายุตั้งแต่ ปี ๒๓ – ๔๙ ปี

๓. กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความคิดลูกหลาน คือกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน อายุตั้งแต่ ๕๐ ปี ขึ้นไป

๒) จัดเวทีแลกเปลี่ยนนำไปสู่การทำความเข้าใจกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน เปิดใจคุยกัน และให้อภัยกัน จนทำให้เกิดบรรยากาศความปรองดอง และชี้ให้เห็นว่าหัวใจสำคัญของประชาธิปไตย คือการมีส่วนร่วมของชาวบ้านทุกคน

๓) เกิดการมีส่วนร่วม (Participation) การใช้กระบวนการด้านสังคม ในลักษณะของการเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยแสดงออกในรูปของการทำงานร่วมกัน ในลักษณะการแสดงให้เห็นถึงความร่วมกัน มีความต้องการร่วมกัน มีการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งกล่าวได้ว่า การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมลงมือทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมแก้ไข ร่วมรับผิดชอบ และร่วมชื่นชมยินดีตามขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามวิถีประชาธิปไตย โดยใช้วิธีการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้มีบทบาททางสังคม/ชุมชน

นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ต้องตระหนักและเข้าใจ คือพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้องมีความรัก ความสามัคคี ความเอื้ออาทร ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่เอาเปรียบ ไม่ดูหมิ่น ไม่เหยียดหยาม ส่วนนักรการเมืองและการเลือกตั้งเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของประชาธิปไตยเท่านั้น จึงไม่จำเป็นที่จะต้องทำให้ชุมชนขัดแย้งกัน เพราะความคิดเห็นที่แตกต่าง

๔) หลังจากนั้นจะต้องตั้งกลุ่มจิตอาสาแกนนำประชาธิปไตยในชุมชน ทั้ง ๓ กลุ่ม เพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชนด้วยวิถีประชาธิปไตย โดยการนำปัญหา ความต้องการ และแนวทางที่ได้ศึกษาจากชุมชน มาจัดทำเป็นโครงการนำร่องในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการพัฒนา โดยความร่วมมือของจิตอาสาแกนนำประชาธิปไตยในชุมชน ทั้ง ๓ กลุ่ม มาจัดทำเป็นโครงการนำร่องในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ไข และพัฒนา โดยความร่วมมือของอาสาสมัครแกนนำในชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้เฒ่าในหมู่บ้าน และชาวบ้านร่วมคิดหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในหมู่บ้านร่วมกัน ซึ่งได้แก่

๑. จัดตั้งสภาผู้เฒ่า เพื่อถ่วงดุลความคิดของกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน และกลุ่มแกนนำอาสาสมัครประชาธิปไตย เพื่อให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ตลอดจนการบริหารงบประมาณต่าง ๆ ที่ได้รับจัดสรรจากภาครัฐในการพัฒนาหมู่บ้านเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม

๒. จัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมกิจกรรม ให้คนในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมและมีเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ทำให้เกิดเป็นวิถีประชาธิปไตยในชุมชน ผ่านกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

๓. สร้างศูนย์การเรียนรู้ประชาธิปไตยในชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยน ขยายผล และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กระบวนการพัฒนาการแก้ไขปัญหาในชุมชนด้วยวิถีประชาธิปไตย

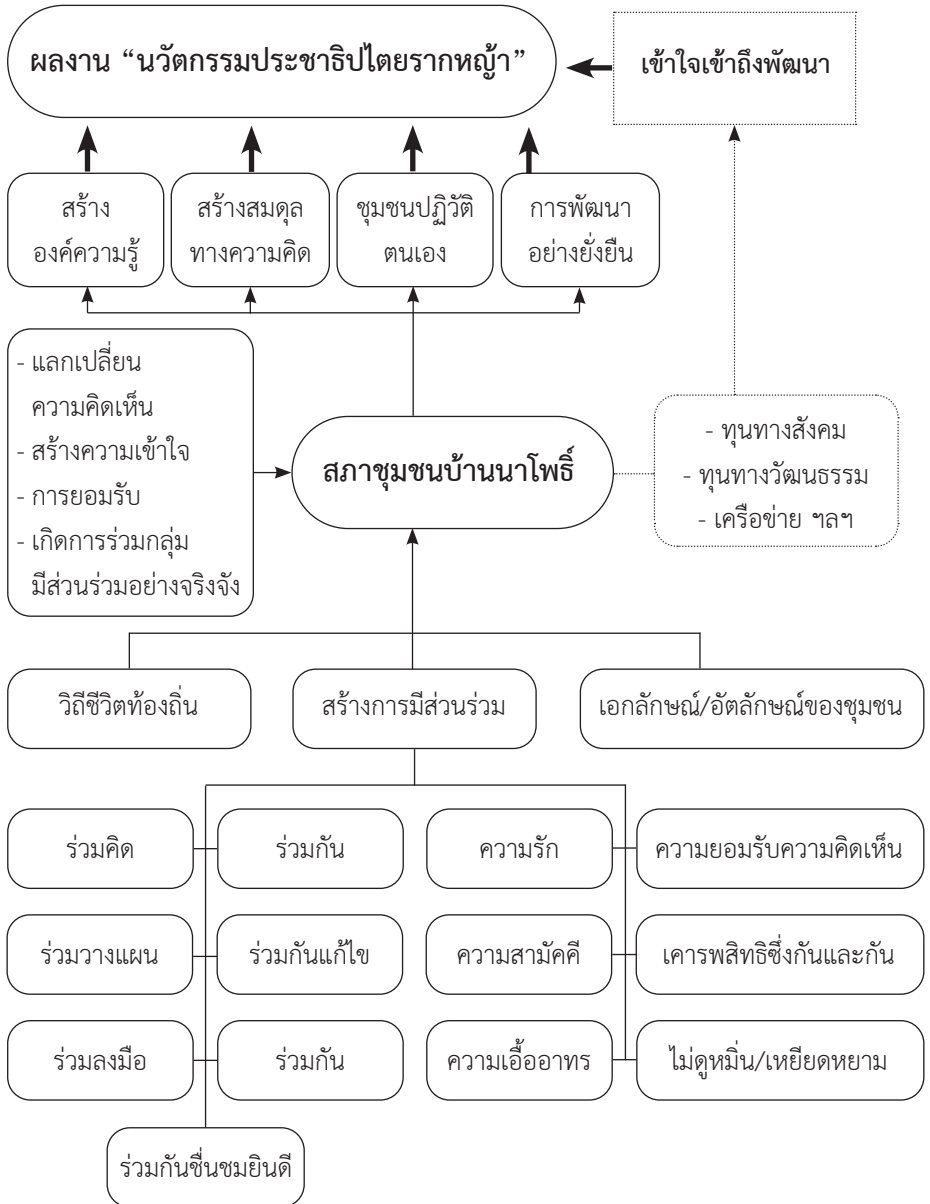

การเผยแพร่และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมประชาธิปไตยในชุมชน

แผนภาพ : แสดงชุมชนปฎิวัติตนเองเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านนาโพธิ์

แผนภาพ : แสดงการถอดบทเรียนชุมชนบ้านนาโพธิ์

ผลที่ได้รับจากการถอดเรียนผลงาน “นวัตกรรมประชาธิปไตย รากหญ้า” แสดงให้เห็นถึงทุกสิ่งอย่างที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เกิดจากความต้องการของชุมชน และคนในชุมชนร่วมขับเคลื่อนด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องมีงบประมาณในการดำเนินงาน เพียงแค่การพูดคุย ประชุม ประชาพิจารณ์ และใช้ช่วงเวลาตามสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนในชุมชนต่อการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยสามารถปลูกฝัง ค่านิยมประชาธิปไตยในชีวิตประจำวันให้กับชาวบ้านทุกคนเข้าใจและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งมีอาสาสมัครประชาธิปไตยในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น ตั้งแต่เยาวชน ผู้นำชุมชน จนกระทั่งผู้เฒ่าซึ่งสามารถขยายผลสร้างเครือข่ายความร่วมมือได้ทุกระดับ ดังนั้น การเป็นพลเมืองประชาธิปไตย ต้องเข้าใจประชาธิปไตยในหลาย ๆ มิติ ทั้งด้านโครงสร้าง กระบวนการ คุณภาพ และวิถีประชาธิปไตย พร้อมทั้งต้องเข้าใจชุมชน เข้าใจวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของชุมชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

การถอดบทเรียนการพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วยนวัตกรรมประชาธิปไตย เพื่อเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

การพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วยนวัตกรรมประชาธิปไตยผลงาน “นวัตกรรมประชาธิปไตยรากหญ้า” ของชุมชนบ้านนาโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม นั้น ประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบหลัก ได้แก่

๑. ทักษะบุคคล คือ “การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม” ที่สมาชิกในชุมชนร่วมตัดสินใจในผลประโยชน์ของชุมชน พร้อมร่วมแรง ร่วมใจ

ในการทำกิจกรรมชุมชน มีความสุขและสนุกในชีวิต และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สามารถเลือกรับฟังข่าวสารได้อิสระ “ความตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง” ต่อความยุติธรรม เสมอภาค คิดอย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผล สามารถประเมินสถานะหรือตัดสินใจ โดยสามารถบอกได้ว่าอะไรเป็นความยุติธรรม ไม่ยุติธรรม ในสถานการณ์ต่าง ๆ และ “การรับรู้ข่าวสาร” ต่อบรรณข่าวสารอย่างรอบด้าน แยกแยะระหว่างข้อเท็จจริง ความคิดเห็นมีทักษะการสื่อสาร และการถ่ายทอดข่าวสารอย่างถูกต้อง สามารถประเมินข่าวสารต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ มองปัญหาต่าง ๆ เป็นโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

๒. ด้านการมีส่วนร่วมชุมชน สังคม ได้แก่ การมีความรับผิดชอบ ต่อตนเอง สังคม สามารถทำงานกับผู้อื่นได้แม้มีความขัดแย้ง เข้าใจ ยอมรับความแตกต่าง เคารพผู้อื่น มีวิถีชีวิตที่ไม่ส่งผลร้ายต่อชุมชน พร้อมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาด้วยการพูดคุย

๓. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย ในเรื่องของการยึดหลักความยุติธรรม และเคารพหลักความเสมอภาค สามารถนำหลักประชาธิปไตยไปใช้ในการดำเนินชีวิต การทำงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสมมีความรู้ความเข้าใจ ประยุกต์ใช้การเมืองการปกครองสามารถถ่ายทอดได้ สามารถนำหลักประชาธิปไตย และความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยไปใช้ในการดำเนินชีวิต การทำงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจประยุกต์ใช้การเมืองการปกครองสามารถถ่ายทอดได้ ยึดหลักความยุติธรรม เคารพหลักความเสมอภาค ยึดมั่น และปฏิบัติตามกฎหมายกติกา

แผนภาพ : แสดงการพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วยนวัตกรรมประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

การนำนวัตกรรมประชาธิปไตยไปบูรณาการเพื่อพัฒนาพื้นที่ ชุมชนของตนเอง

จากการถอดบทเรียนผลงาน “นวัตกรรมประชาธิปไตย รากหญ้า” ของชุมชนบ้านนาโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม แสดงให้เห็นได้ว่าองค์ประกอบของนวัตกรรมประชาธิปไตย จะมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ ทั้ง ๔ ประการ ได้แก่

๑) การมีแนวคิด กระบวนการ รูปแบบ วิธีการใหม่ ๆ ในการส่งเสริมประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ (ไม่ใช่เพียงการเลือกตั้ง) รวมทั้ง การดำเนินงานงานในแต่ละโครงการต้องบรรลุวัตถุประสงค์และก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงก่อน และหลังการดำเนินโครงการ

๒) มีการวางแผนการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องในระยะยาว และมีความผลักดันให้โครงการเป็นที่ยอมรับ นำไปแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษา/ชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมในรูปแบบของการรวมกลุ่มองค์กร หรือผลักดันบรรจุอยู่ในแผนการดำเนินงานของโรงเรียน/ท้องถิ่นได้

๓) บุคลากรในสถานศึกษา/ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

๔) มุ่งองค์ความรู้ด้านประชาธิปไตย ได้แก่

๑. ประชาธิปไตยเชิงโครงสร้าง โดยเน้นรูปแบบโครงสร้างสถาบันการเมือง อาทิ ฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ พรรคการเมือง

๒. ประชาธิปไตยเชิงกระบวนการ เน้นกระบวนการต่าง ๆ อาทิ การเลือกตั้ง การลงประชามติ การเข้าชื่อถอดถอน เป็นต้น และ

๓. ประชาธิปไตยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้แก่วิถี ค่านิยม ส่งผลให้เกิดประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ อาทิ การเคารพซึ่งกันและกัน เคารพและยอมรับความแตกต่าง การคำนึงถึงเสียงส่วนน้อย การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม การสำนึกความรับผิดชอบ และการมีธรรมาภิบาล เป็นต้น

นอกจากนี้ การนำนวัตกรรมประชาธิปไตยไปบูรณาการเพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนของตนเองจะมีส่วนที่สำคัญต่อการที่ประชาชนภายในชุมชน/พื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในการตัดสินใจซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย ซึ่งเป็นการให้ประชาชนภายในชุมชนได้พิจารณาประเด็นนโยบาย และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างรอบคอบ เป็นธรรมในการพิจารณา มีใจจะฟังข้อมูลเพียงชุดเดียวที่มีอยู่ อันจะส่งผลต่อความสามารถของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสของนโยบายที่มีความสำคัญเพราะเป็นพื้นฐานของการสร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นในกระบวนการต่าง ๆ ดังนั้น การนำให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม และมีผลต่อการตัดสินใจของนโยบาย กระบวนการจะต้องเปิดเผย มีข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้มีส่วนร่วม และสาธารณะในวงกว้าง

ดังนั้นการนำนวัตกรรมประชาธิปไตยไปบูรณาการเพื่อพัฒนาพื้นที่ชุมชนของตนเองจะต้องมีการนำแนวคิด รูปแบบ วิธีการใหม่ ๆ ต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ และกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงก่อน และหลังการดำเนินโครงการอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งต้องมียอดความรู้ด้านประชาธิปไตย ได้แก่ ประชาธิปไตยเชิงโครงสร้าง เน้นรูปแบบโครงสร้างสถาบันการเมือง ประชาธิปไตยเชิงกระบวนการ เน้นกระบวนการต่าง ๆ และประชาธิปไตย

เชิงคุณภาพ ซึ่งได้แก่ วิธี ค่านิยมส่งผลให้เกิดประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและมีผลต่อการตัดสินใจของนโยบาย จะต้องมีการบวนการเปิดเผย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ต้องให้แก่ผู้มีส่วนร่วมในวงกว้างอีกด้วย ทั้งนี้ การดำเนินงานต้องอาศัยกลไกความร่วมมือเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และแก้ไขปัญหาในทุกระดับ ซึ่งครอบคลุมความร่วมมือประสานการทำงานทุกภาคส่วน ซึ่งได้แก่ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชนและประชาชน เพื่อสนับสนุนการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ โดยยึดหลักพื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ที่บุคคลสามารถแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคม อีกทั้งดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคมประชาธิปไตย โดยยึดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง

ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่ชุมชนด้วยนวัตกรรมประชาธิปไตย อันจะส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนเสริมสร้างความ เป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย และกระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยด้วยนวัตกรรมประชาธิปไตยจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนภายในชุมชนการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง การยอมรับความแตกต่าง รับผิดชอบต่อสังคม อันจะส่งผลต่อการดำเนินการให้มีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ดังนี้

๑) การสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย โดยเริ่มจากการมีจิตสาธารณะ คติวิเคราะห์ และฟังเสียงส่วนใหญ่ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

๒) การจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งมีอยู่ในตนเองหรือกลุ่มผลประโยชน์ วิธีการจัดการผลประโยชน์ คุณค่าทางจิตใจและความยุติธรรม ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการพัฒนาได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องลดทอน /เปลี่ยนแปลงความขัดแย้งเป็นความร่วมมือ โดยลดระดับความขัดแย้งลง ในระดับที่บริหารจัดการได้ ทั้งนี้ การแก้ไขความขัดแย้งจะต้องสร้างความชอบธรรม โปร่งใส ลดข้อจำกัด สู่ความไว้วางใจ สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน นำไปสู่การปรองดองสมานฉันท์

๓) การมีส่วนร่วม (Participation) การใช้กระบวนการด้านสังคม ในลักษณะของการเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยแสดงออกในรูปของการทำงานร่วมกันในลักษณะการแสดงให้เห็นถึงความร่วมกัน มีความต้องการร่วมกัน มีการตัดสินใจร่วมกัน มีความสนใจร่วมกัน ซึ่งกล่าวได้ว่า การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตาม และร่วมรับผลประโยชน์ ตามขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามวิถีประชาธิปไตย โดยใช้วิธีการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้มีบทบาททางสังคม/ชุมชน และหน่วยงานราชการในพื้นที่ ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมขับเคลื่อน แก้ไขปัญหา สามารถสรุปกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

๓.๑ ร่วมคิด ได้ทำการเข้าหากลุ่มผู้มีบทบาททางสังคม ภายในชุมชน/ท้องถิ่นในทุกพื้นที่ โดยจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อหารือและหาทางออกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน อาทิ การชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกัน การสร้างความไว้วางใจ การรับฟังข้อเสนอของกลุ่มผู้มีบทบาททางสังคมภายในชุมชน/ท้องถิ่น เป็นต้น

๓.๒ ร่วมทำ ร่วมกับผู้มีบทบาททางสังคมภายในชุมชน/ท้องถิ่นในทุกพื้นที่วางแผนการทำงานสำรวจพื้นที่ อันนำไปสู่ข้อตกลง/ปฏิบัติร่วมกัน

๓.๓ ร่วมตัดสินใจ ร่วมกับประชาชนในพื้นที่ จัดประชุม รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อร่วมตัดสินใจในแนวทางการดำเนินโครงการ ซึ่งถือว่าเป็นมิติในที่ประชุมใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน

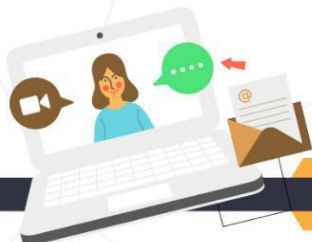
๓.๔ ร่วมดำเนินการ ร่วมกับผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ ในการพัฒนา การบริหารจัดการ และการรับผลประโยชน์

๓.๕ ร่วมติดตามผล ร่วมกับประชาชนในพื้นที่จัดประชุม รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อประชาชนได้รับทราบผลการดำเนินการ อันจะเป็นการติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานว่าเป็นไปตามที่ ต้องการหรือไม่

๓.๖ ร่วมรับทราบผลประโยชน์ เพื่อให้ประชาชนภายในพื้นที่ร่วมรับทราบถึงผลลัพธ์ของการดำเนินโครงการซึ่งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนที่จะได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

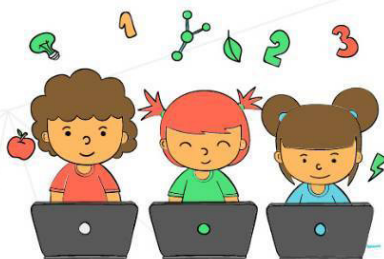
พบกับ

การเสริมสร้างความรู้ด้านประชาธิปไตยผ่านระบบออนไลน์ (e- Learning)
ในโครงการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ตามรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ 2564

คุณสมบัติผู้เข้าร่วม
เสริมสร้างความรู้

- เครือข่ายพลเมืองของรัฐสภา
- ประชาชนทั่วไป

ความรู้ที่จะได้รับ

- บทบาทรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- บทบาทพลเมืองกับการเข้าไปมีส่วนร่วมแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่ชุมชน ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย
- การพัฒนาพื้นที่ชุมชนด้วยนวัตกรรมประชาธิปไตย

สำหรับผู้ที่ทำแบบทดสอบผ่านร้อยละ 80 (16 ข้อขึ้นไป) จะได้รับเกียรติบัตรออนไลน์
ติดตามรายละเอียดได้ทาง เครือข่ายพลเมืองของรัฐสภา

ขั้นตอนการเข้าร่วมเสริมสร้างความรู้ด้านประชาธิปไตยผ่านระบบ (e- Learning)
โครงการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ
ประจำปีงบประมาณ 2564

1

เปิด Link

<http://learn.parliament.go.th/lms/>

2

สมัครเป็นสมาชิก

ชื่อผู้ใช้ : เลขบัตรประชาชน 13 หลัก , รหัสผ่าน 12345678
อีเมล , ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย สำหรับรับเกียรติบัตร)

3

เข้าใช้งานระบบ e - Learning

ชื่อผู้ใช้ : เลขบัตรประชาชน 13 หลัก
รหัสผ่าน : 12345678

4

รับชมวิดีโอแนะนำขั้นตอนการเสริมสร้างความรู้
ด้านประชาธิปไตยผ่านระบบ (e- Learning)

5

ดำเนินการเสริมสร้างความรู้
ตามขั้นตอนที่แนะนำ (ขั้นตอนที่ 1 - 5)
และรับเกียรติบัตรออนไลน์

โครงการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามวิถีรัฐธรรมนูญ ประจำปี 2564

พิมพ์ที่ สำนักงานการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร